

Kościół a rewolucja przemysłowa

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- wyjaśnienie przyczyn kształtowania się katolickiej nauki społecznej;
- omówienie głównych myśli encykliki Leona XIII *Rerum novarum*.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- omawia przyczyny rewolucji przemysłowej;
- tłumaczy, jak powstała katolicka nauka społeczna;
- wskazuje, czym zajmuje się katolicka nauka społeczna;
- wymienia współczesne problemy społeczne.

Pojęcia i postaci

rewolucja przemysłowa, socjalizm, katolicka nauka społeczna, Leon XIII.

Wartości

Kościół przez całą historię rozeznaje skutki zmian społecznych i przygotowuje ewangeliczną odpowiedź na wyzwania współczesności.

Metody i środki

miniwykład, praca w grupach, dyskusja, rozmowa w parach, praca z podręcznikiem.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie

Pozdrowienie anielskie.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę wiedział, jakie konsekwencje dla świata i Kościoła przyniosła rewolucja przemysłowa; będę potrafił wyjaśnić, czym jest katolicka nauka społeczna; będę wiedział, czym się zajmuje katolicka nauka społeczna.

Metoda – miniwykład. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od krótkiego wprowadzenia. Mówi o tym, że rewolucja przemysłowa, która spowodowała rozrost miast i powstanie nowej klasy robotniczej, przyniosła także wiele problemów, takich jak bezrobocie, wyzysk pracowniczy, angażowanie w pracę dzieci, brak świadczeń socjalnych i emerytur. Na te problemy próbował odpowiedzieć ruch socjalistyczny i komunistyczny, postulując przekazanie władzy z rąk właścicieli fabryk do robotników. Jednocześnie były to prądy antyreligijne i antyklerykalne, postrzegające Kościół w roli strażnika starego porządku. Postulaty socjalistów i komunistów cieszyły się wielką popularnością wśród robotników. Dlatego papież Leon XIII postanowił stworzyć katolicką odpowiedź na problemy socjalne. W encyklice *Rerum novarum* zaapelował o przestrzeganie praw robotników, ograniczenie dnia pracy, skrytykował pracę dzieci. Uczynił to z chrześcijańskiej perspektywy, uwzględniając także interesy właścicieli fabryk. Encyklika ta dała podstawy katolickiej nauce społecznej, która korzystając z Pisma Świętego, dokumentów Kościoła, a także z pism uczonych i teologów, stara się przedstawić reguły, którymi powinny kierować się społeczeństwa w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym. Jej koncentracja na godności osoby ludzkiej strzeże człowieka przed wyzyskiem, niesprawiedliwością i innymi zagrożeniami.

Metoda – praca w grupach. Uczniowie zostają podzieleni na grupy. Każda z grup ma sporządzić listę zagrożeń i problemów społecznych, z którymi dzisiaj mierzą się świat i Kościół. Następnie przedstawiciele grup przedstawiają wyniki pracy i zapisują je na tablicy. W ten sposób powstaje lista aktualnych społecznych problemów.

Metoda – dyskusja. Mając zapisaną na tablicy listę, uczniowie w swobodnych wypowiedziach i w toku dyskusji przedstawiają swoje pomysły

na to, jak Kościół – przy pomocy katolickiej nauki społecznej – mógłby pomóc ludzkości w rozwiązaniu tych problemów.

Metoda – rozmowa w parach. Następuje wspólne odczytanie fragmentu Pisma Świętego zamieszczonego w podręczniku (na głos czyta wybrany uczeń lub uczniowie czytają samodzielnie po cichu). Następnie uczniowie w parach rozmawiają, jak w kontekście społecznym rozumieją fragment Ewangelii z podręcznika (Mt 25, 40). Na zakończenie wybrani uczniowie mogą podzielić się swoimi wnioskami.

Metoda – praca z podręcznikiem. Uczniowie wykonują ćwiczenie 3 z podręcznika (punkt: „Praca na lekcji”).

Podsumowanie lekcji

Rewolucja przemysłowa przyniosła ogromne zmiany w strukturze społecznej. Zaludniły się miasta, pojawiły się problemy, takie jak bezrobocie czy też nieprzestrzeganie praw pracowniczych. Wielką popularnością wśród robotników cieszyły się postulaty socjalistyczne i komunistyczne, które jednocześnie były antykościelne i antyklerykalne. Kościół przez encykliki społeczne, począwszy od *Rerum novarum* Leona XIII, zaproponował oparte na chrześcijańskim humanizmie rozwiązanie trapiących ludzi problemów.

Modlitwa na zakończenie

Z podręcznika (punkt: „Dla ducha”).

Praca domowa

Z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- historia – rewolucja przemysłowa, powstanie ruchu socjalistycznego, Leon XIII i *Rerum novarum*.